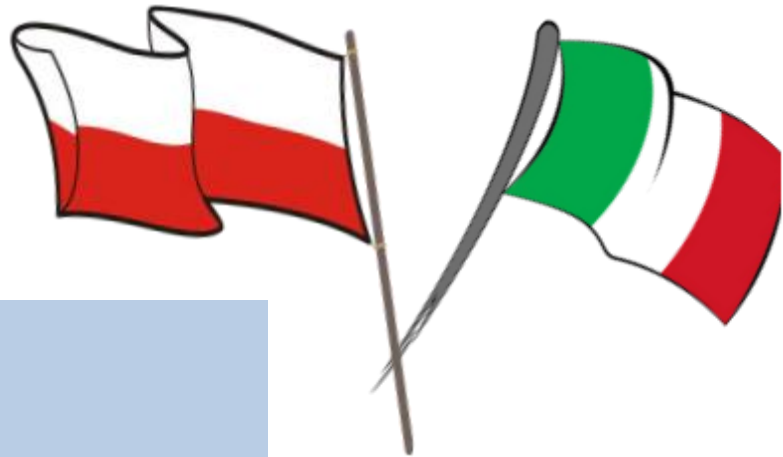

Z ziemi włoskiej do Polski..., czyli o zapożyczeniach

Dalla terra d'Italia alla Polonia.., ovvero sui
prestiti linguistici

Italianizm – jest to wyraz, zwrot, konstrukcja składniowa, przejęte z języka włoskiego lub na nim wzorowane i wprowadzone na grunt słownictwa polskiego

Italianismo - è una parola, una frase, una struttura sintattica, tratte o modellate sull'italiano e introdotte nel vocabolario polacco.

Spaghetti Made in Poland. Perché anche i polacchi vogliono essere originali

link: <https://demotywatory.pl/3702313/Spaghetti-Made-in-Poland>
[dostęp: 18.02.2022].

Włochy czy Italia?

Skąd wywodzi się polska nazwa **Włochy**, odbiegająca od nazwy funkcjonującej na Starym Kontynencie (ang. *Italy*, czes. *Italie*, fr. *Itali* e, hiszp. *Italia*, niem. *Italien*), która nawiązywała do włoskiego słowa **Italia**?

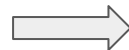
Da dove viene il nome polacco **Włochy**, diverso da quello più diffuso nel Vecchio Continente (inglese: *Italy*, ceco: *Italie*, francese: *Itali'e*, spagnolo: *Italia*, tedesco: *Italien*), che deriva dalla parola italiana **Italia**?

Nazwa **Włochy** w dawnej polszczyźnie funkcjonowała jako biernik liczby mnogiej i wskazywała mieszkańców kraju, w tym wypadku Włoszy, by następnie z nazwy mieszkańców przeistoczyć się w nazwę kraju:

Il nome **Włochy** nell'antica lingua polacca fungeva da accusativo plurale e indicava gli abitanti del paese, in questo caso *Włoszy*, per poi trasformarsi dal nome degli abitanti nel nome del paese.

Włosi

(abitanti del paese)

Włochy

(nome del paese)

Krótką historia zapożyczeń

Una breve storia di prestiti linguistici

Napływ italianizmów do języka polskiego związany jest z nasileniem się kontaktów polsko-włoskich (koniec XV w.).

Żywe związki kulturowe, polityczne i handlowe, popularyzacja włoskiej mody jako zjawiska społeczno-językowego wiązała się z:

L'afflusso di italianismi nella lingua polacca è legato all'intensificarsi dei contatti italo-polacchi (fine del XV secolo). I vivaci legami culturali, politici e commerciali, la popolarità della moda italiana come fenomeno sociolinguistico è stata associata a:

- przyjazdami włoskich artystów (architektów, rzeźbiarzy) do Polski,
- visite di artisti italiani (architetti, scultori) in Polonia;
- przyjazdami i osiedlaniem się włoskich kupców, rzemieślników (południe Polski)
- arrivi e insediamenti di mercanti e artigiani italiani (Polonia meridionale),

Bona Sforza, regina di Polonia (1518-1557)

Źródło grafiki: Polacy we Włoszech,

link:<https://www.polacywewloszech.com/2020/05/15/bona-sforza-krolowa-polski-ksiezn-a-bari/> [dostęp: 18.02.2022]

- studiami polskiej inteligencji na włoskich uniwersytetach (Bolonia – medycyna, Padwa – prawo),
 - gli studi svolti dall'intelligenza polacca nelle università italiane (Bologna medicina, Padova - diritto),
- pobytami turystyczno-rekreacyjne polskiej szlachty we Włoszech,
 - soggiorni turistici e ricreativi della nobiltà polacca in Italia;
- szlakiem pielgrzymek do Ziemi Świętej wiodący przez Włochy,
 - il percorso dei pellegrinaggi in Terra Santa che attraversa l'Italia;
- Bona Sforza d'Aragona, żona Zygmunta Starego, zasiadła na polskim tronie 18 kwietnia 1518 roku.
 - Bona Sforza d'Aragona, moglie di Sigismondo il Vecchio, salì al trono polacco il 18 aprile 1518.

Moda na italianizmy trwała do XVIII wieku.
La moda degli italianismi continuò fino al XVIII secolo.

Sigismondo I il Vecchio, re di Polonia (1507-1548)

Źródło grafiki: Twojahistoria.pl,

link: <https://twojahistoria.pl/encyklopedia/zygmunt-i-stary-krol-polski-1507-1548/>, [dostęp: 18.02.2022]

Włochy były pierwszym krajem, który uznał niepodległość Polski.

L'Italia è stato il primo paese a riconoscere l'indipendenza della Polonia

Tratto dall'Inno d'Italia.

Il Canto degli Italiani

*Son giunchi che piegano
Le spade vendute:
Già l'Aquila d'Austria
Le penne ha perdute.
Il sangue d'Italia,
Il sangue Polacco,
Bevé, col cosacco,
Ma il cor le bruciò.*

Tratto dall'Inno di Polonia

*Il sangue d'Italia,
Il sangue Polacco,
Bevé, col cosacco,
Ma il cor le bruciò*

Hymn państwowy Włoch

/ Pieśń Włochów

*Najemne miecze
Jak cienkie trzciny
Już austriacki orzeł
Stracił swe pióra
Krew włoską
Krew polską
Pił wraz z Kozakiem
Lecz wypaliła mu serce*

Autor słów: Goffredo Mamelli

Hymn państwowy Polski

Mazurek Dąbrowskiego / Pieśń Legionów Polskich we Włoszech

*Marsz, marsz Dąbrowski
z ziemi włoskiej do Polski
za Twoim przewodem
złączym się z narodem*

Autor słów: Józef Wybicki

KUCHNIA
CUCINA

amaretto al dente

cappuccino ciabatta

mozzarella kalafior

spaghetti pomidor

penne espresso

pizza ravioli

prosciutto cafe latte vermouth zabajone

risotto tortellini frutti di mare

EKONOMIA
ECONOMIA

waluta

bank bankier brutto

Których wyrazów używasz na co dzień? Czy brzmią tak samo?
Quali parole usate ogni giorno? Suonano allo stesso modo?

brokuł rukola salami

lazania makaron tiramisu

MEDYCYNIA
MEDICINA

febra kwarantanna lazaret

allegro maestro opera duet pianista

aria wiolonczela fortepian akompaniament

brawo

karnawał

cokół fraszka galeria

pałac cytadela forteca pergola

SPORT

salto trampolina

bolid

MOTORYZACJA
MOTORIZZAZIONE

autostrada fiat

WŁOSZCZYZNA - 1. gotowy zestaw surowych warzyw, składający się z marchwi, pietruszki, pora i kawałka selera, który kupuje się w celu przyrządzenia wywaru na zupę;

2. język włoski;

3. potrawa wywodząca się z kuchni włoskiej; od przymiotnika *włoski*;
Il termine **WŁOSZCZYZNA** indica:

1. un set pronto di verdure crude, composto da carote, prezzemolo, porro e un pezzo di sedano, che si acquista per fare il brodo per la zuppa;
2. la lingua italiana;
3. un piatto derivato dalla cucina italiana;
dall'aggettivo *włoski* (*italiano*);

**Żądamy repolonizacji polskiej kuchni!
Włoszczyzna precz!**

Chiediamo la ripolonizzazione della cucina polacca! Via il cibo italiano!

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4755855/Zadamy-repolonizacji-polskiej-kuchni-Wloszczyzna-precz> [dostęp: 18.02.2022]

przypadek

liczba pojedyncza

liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)

włoszczyzna

włoszczyzny

Dopełniacz (kogo? czego?)

włoszczyzny

włoszczyzn

Celownik (komu? czemu?)

włoszczyźnie

włoszczyznom

Biernik (kogo? co?)

włoszczyżnę

włoszczyzny

Narzędnik (z kim? z czym?)

włoszczyzną

włoszczyznami

Miejscownik (o kim? o czym?)

włoszczyźnie

włoszczyznach

Wołacz (hej!)

włoszczyzno

włoszczyzny

Prawdziwi przyjaciele - włoskie słowa w polskiej kuchni...?

Veri amici - Parole italiane nella cucina polacca...?

AMARETTO – wł. likier o smaku migdałowym; ciasteczko albo makaronik z gorzkimi migdałami, zdrobnienie od wł. *amaro* ‘gorzki’, z łac. *amarus* ‘gorzki’;

Liquore italiano al gusto di mandorla; biscotto o amaretto con mandorle amare, diminutivo dell'italiano amaro, dal latino amarus 'amaro'.

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
mianownik (kto? co?)	amaretto	amaretto
dopełniacz (kogo? czego?)	amaretto	amaretto
celownik (komu? czemu?)	amaretto	amaretto
biernik (kogo? co?)	amaretto	amaretto
narzędnik (z kim? z czym?)	amaretto	amaretto
miejscownik (o kim? o czym?)	amaretto	amaretto
wołacz (hej!)	amaretto	amaretto

Cappuccino
kawa nieważna, liczy się pianka

www.demotywatory.pl

Il caffè nel cappuccino non conta, conta la schiuma

Źródło grafiki:

<https://demotywatory.pl/2989234/Cappuccino> [dostęp:

17.02.2022]

CAPPUCINO – 1. czarna kawa z dodatkiem zmiksowanego mleka; 2. mający smak tej kawy, np. lody cappuccino; wł. *Cappuccino* od *cappuccio* ‘kaptur’, z *cappa* (jak poprzednio) od późnołac. ‘nakrycie głowy; płaszcz’ z (?) łac. *caput* ‘głowa’;

1. caffè nero con l'aggiunta di latte montato;
2. avere il sapore di caffè, ad esempio gelato al cappuccino; italiano: cappuccino da cappuccio ‘kaptur’, da cappa (come prima) dal tardolatino. ‘copricapo; cappotto’ dal (?) latino caput ‘testa’

przypadek

liczba pojedyncza

liczba mnoga

mianownik (kto? co?)

cappuccino

cappuccino

dopełniacz (kogo? czego?)

cappuccino

cappuccino

celownik (komu? czemu?)

cappuccino

cappuccino

biernik (kogo? co?)

cappuccino

cappuccino

narzędnik (z kim? z czym?)

cappuccino

cappuccino

miejsownik (o kim? o czym?)

cappuccino

cappuccino

wołacz (hej!)

cappuccino

cappuccino

Ciebie też denerwuje

kiedy nimo usilnych prób nie możesz nabrać na łyżkę ostatniego kawałka ciasta?

www.demotywatory.pl

Ti dà fastidio anche quando, nonostante tutti i tuoi sforzi, non riesci a mettere l'ultimo pezzo di torta su un cucchiaino?

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2721551/Ciebie-tez-denerwuje> [dostęp: 18.02.2022r.]

TIRAMISU – ndm, schłodzony delikatny deser z biszkoptów nasączonych mocną kawą i alkoholem, przełożonych masą z serka *mascarpone*, posypany kakao; także lody, tort, jogurt itp. o smaku tego deseru; właśc. wł. *tiramis`u*, od wł. *tirare* ‘ciągnąć’, *su* ‘do góry’, *tirare su* ‘ciągnąć do góry’ (‘podnieść na duchu’), dosł. ‘podnieś mnie w górę’; w wersji polskiej często pominięty zostaje akcent graficzny;

TIRAMISU – dolce freddo e delicato a base di pan di spagna imbevuto di caffè ristretto e alcol, con pasta di mascarpone, spolverata di cacao; anche gelato, torta, yogurt ecc. al gusto di questo dolce; italiano: *tiramis`u* dall'italiano “tirare su”, nella versione polacca l'accento grafico è spesso omesso;

Odmiana wyrazu: nieodmienna część mowy

Declinazione: parola invariabile

CIABATTA – pane italiano leggero di farina integrale, a forma allungata; italiano: ciabatta; pantofola; vecchia scarpa; cucina: 'pane piatto oblungo';

caso	singolare	plurale
Nominativo (kto? co?)	ciabatta	ciabatty
Genitivo (kogo? czego?)	ciabatty	ciabatt
Dativo (komu? czemu?)	ciabatomic	ciabattom
Accusativo (kogo? co?)	ciabattę	ciabatty
Strumentale (z kim? z czym?)	ciabattą	ciabattami
Locativo (o kim? o czym?)	ciabatomic	ciabattach
Vocativo (hej!)	ciabatto	ciabatty

AL DENTE – wyrażenie przymkowe, w korpusie pojawia się jako pizza *al dente*, dotyczy sposobu przygotowania: (przygotowany) *al dente* – dosł. ‘na ząb’, potrawa nie nazbyt miękko;

AL DENTE – fraza preposycyjna, compare nel corpus come pizza al dente, riguarda il metodo di preparazione: (preparato) *al dente* – lett. ‘na ząb’, piatto non troppo cotto;

Odmiana wyrazu: nieodmienna część mowy

Declinazione: parola indeclinabile.

Al Dente. Un nome italiano per indicare la pasta semplicemente poco cotta

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2214800/Al-Dente> [dostęp: 17.02.2022]

Brokuł
Zmora dzieciństwa

www.demotywatory.pl

Broccoli. La rovina dell'infanzia

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2500829/Brokul> [dostęp: 17.02.2022].

BROKUŁ – ‘roślina barwy zielonej, która składa się z długiej, grubej i mięsistej łodygi oraz części jadalnej, podobnej do kalafiora’, brokuł włoski, kapusta szparagowa, zdrobnienie od *brocco* ‘odrośl, kielek’ od łac. *broccus* ‘sterczący (o zębie)’;

BROKUŁ – ‘Pianta verde, costituita da un fusto lungo, grosso e carnoso e una parte mangiabile, simile al cavolfiore’, broccoli italiani, diminutivo di *brocco* “germoglio”, dal latino *broccus* ‘dentone, chi ha denti sporgenti’;

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
mianownik (kto? co?)	brokuł	brokuły
dopełniacz (kogo? czego?)	brokułu	brokułów
celownik (komu? czemu?)	brokułowi	brokułom
biernik (kogo? co?)	brokuł	brokuły
narzędnik (z kim? z czym?)	brokułem	brokułami
miejsownik (o kim? o czym?)	brokule	brokułach
wołacz (hej!)	brokule	brokuły

Pizza "cztery pory Polski"

Jak się Włosi o tym dowiedzą,
to nam wypowiedzą wojnę

PIZZA – słowo o niejasnym pochodzeniu; być może wywodzi się od słowa germańskiego oznaczającego 'kęs', 'kawałek chleba'

PIZZA – una parola di origine poco chiara; forse deriva da una parola germanica che significa 'morso', 'focaccia';

Przypadek

Liczba pojedyncza Liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)	pizza	pizze
Dopełniacz (kogo? czego?)	pizzy	pizz
Celownik (komu? czemu?)	pizzy	pizzom
Biernik (kogo? co?)	pizzę	pizze
Narzędnik (z kim? z czym?)	pizzą	pizzami
Miejscownik (o kim? o czym?)	pizzy	pizzach
Wołacz (hej!)	pizzo	pizze

Pizza "le quattro stagioni dei polacchi". Quando gli italiani lo scoprono, ci dichiareranno guerra

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/26467/Pizza> [dostęp: 18.02.2022]

LAZANIA – szerokie, płaskie kluski w kształcie dużych prostokątów, podawane zwykle z pomidorem, serem i sosem mięsnym; potrawa z tychże klusek, wł. l.mn. od *lasagna* ‘łazanka’ z łac. *lasanum* ‘garnek do gotowania’ od gr. *lasana* (l.mn.) ‘trójnóg’, *lasanon* ‘nocnik’;

LASAGNE - tagliatelle larghe e piatte a forma di grandi rettangoli, solitamente servite con pomodoro, formaggio e ragù di carne; un piatto di questi gnocchi, dal latino. *lasanum* 'pentola' dal greco *lasana* (pl) 'treppiede', *lasanon* 'vasino';

Lasagne

To taki tort o smaku spaghetti

Lasagne. È una torta al gusto di spaghetti.

Źródło grafiki: <https://m.demotywatory.pl/4165098> [dostęp: 17.02.2022]

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
Mianownik (kto? co?)	lazania	lazanie
Dopełniacz (kogo? czego?)	lazanii	lazanii
Celownik (komu? czemu?)	lazanii	lazaniom
Biernik (kogo? co?)	lazanię	lazanie
Narzędnik (z kim? z czym?)	lazanią	lazaniami
Miejscownik (o kim? o czym?)	lazanii	lazaniach

Wołacz (hej!)

lazio

lazio

SPAGHETTI – cienki wł. makaron z rurek; wł. *spago* ‘sznurek’, poprzez dodanie sufiksu zdrabniającego *-etto* *speghetto* ‘mały sznurek, sznureczek’, stąd l.mn. *spaghetti*;

SPAGHETTI – pasta sottile italiana di tubi; *spago* italiano 'spago', con l'aggiunta del suffisso diminutivo *-etto* *speghetto* 'piccolo spago, spago', da cui il plurale *spaghetti*

Odmiana wyrazu: nieodmienna część mowy

Declinazione: parola invariabile

Spaghetti Made in Poland Perché anche i polacchi vogliono essere originali

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/3702313/Spaghetti-Made-in-Poland> [dostęp: 18.02.2022]

MAKARON – produkt spożywczy z ciasta pszennego bez drożdży z dodatkiem jaj (lub żółtek), soli, wody, o różnych kształtach; z wł. maccherone ‘makaron w kształcie długich rurek; makaron’, dawn. wł. macarone, dziś maccherone ‘makaron; głuptas’, gr. makara – danie z chleba i płatków owsianych, derywat słowa makarios – ‘zbawiony, błogosławiony, uradowany’, później również ‘żałobny posiłek’;

MAKARON [pasta] – pasta di frumento senza lievito con aggiunta di uova (o tuorli), sale, acqua, di varie forme; dall’italiano “maccherone” ‘pasta lunga a forma di tubo; pasta’, antico italiano “macarone”, oggi maccherone ‘pasta’, gr. makar’a - un piatto di pane e farina d’avena, un derivato della parola mak’arios - ‘salvato, benedetto, felice’, in seguito anche ‘pasto di lutto’;

Una persona è come la pasta: se la si riscalda, deve ammorbidirsi
Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2775996/Czlowiek> [dostęp:
17.02.2022]

przypadek

liczba pojedyncza

liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)

makaron

makarony

Dopełniacz (kogo? czego?)

makaronu

makaronów

Celownik (komu? czemu?)

makaronowi

makaronom

Biernik (kogo? co?)

makaron

makarony

Narzędnik (z kim? z czym?)

makaronem

makaronami

Miejscownik (o kim? o czym?)

makaronie

makaronach

Wołacz (hej!)

makaronie

makarony

MOZZARELLA – biały ser z mleka bawolic

formaggio bianco di latte di bufala

Uwielbiam mozzarellę!

Ale może mi ktoś powiedzieć co zrobić z tymi dziwnymi kulkami, po tym jak już ją wypiję?

Adoro la mozzarella! Ma qualcuno sa dirmi cosa fare con queste strane palle dopo che le ho bevute?

Źródło grafiki:

[https://demotywatory.pl/5006706/Uwielbiam-mozzarelle-Ale-moze-mi-kto-powiedziec-co-zrobic-z](https://demotywatory.pl/5006706/Uwielbiam-mozzarelle-Ale-moze-mi-kto-powiedziec-co-zrobic-z-dziec-co-zrobic-z) [dostęp: 17.02.2022]

przypadek

mianownik

dopełniacz

celownik

biernik

narzędnik

miejsownik

wołacz

liczba pojedyncza

mozzarella

mozzarelli

mozzarelli

mozzarellę

mozzarellą

mozzarelli

mozzarello

liczba mnoga

mozzarelle

mozzarelli

mozzarellom

mozzarelle

mozzarellami

mozzarellach

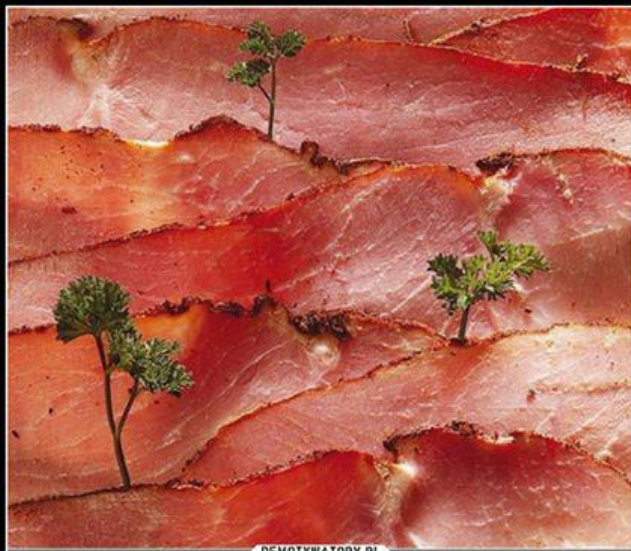
mozzarelle

PENNE – ndm, makaron w kształcie skośnie ściętych rurek; potrawa z tego makaronu; wł. *penna* ‘pióro’, l.mn. ‘makaron w kształcie rurek’;

PENNE - pasta a forma di tubo tronco obliquo; un piatto di questa pasta; un piatto di questa pasta; italiano *penna* ‘penna’, l.l. pasta a forma di tubo

Źródło grafiki: <https://www.duecappucci.pl/rodzaje-wloskich-makaronow/> [dostęp: 18.02.2022]

Cudowny krajobraz!

Un paesaggio meraviglioso!

PROSCIUTTO – surowa, wędzona, przyprawiona ziołami szynka wieprzowa, wł. jw. z dawn. wł. *presciutto*; -*sciutto* od łac. *exsuctus* ‘wysuszony; wyssany’ participium perfecti od *exsugere* ‘wyssać’;

PROSCIUTTO – prosciutto crudo di suino affumicato, condito con erbe aromatiche, compreso il prosciutto crudo; antico italiano *presciutto* -sciutto dal latino *exsuctus* ‘prosciugato’; participium perfecti da ‘*exsugere*’.

RAVIOLI – pierożki, uszka nadziane mięsem, serem, szpinakiem itd., wł. jw., z dialektu pld.-wł. l.mn. od *ravi(u)olo* dosł. 'rzodkiewka' zdrobnienie od *rava* 'rzepa' z łac. *rapa* – jak poprzednio;

RAVIOLI – gnocchi ripieni di carne, formaggio, spinaci ecc. pl di ravi(u)olo letteralmente 'ravanello', diminutivo di *rava* dal latino *rapa* - come prima.

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
mianownik (kto? co?)		ravioli
dopełniacz (kogo? czego?)		ravioli
celownik (komu? czemu?)		ravioli
biernik (kogo? co?)		ravioli
narzędnik (z kim? z czym?)		ravioli
miejsownik (o kim? o czym?)		ravioli
wołacz (hej!)		ravioli

TORTELLINI – ndm, pierożki nadziewane farszem mięsnym, o charakterystycznym kształcie (ze zlepionymi rogami), wł. *tortellino* ‘jw.’, od *tortello* ‘pierożek z mięsem’;

TORTELLINI – gnocchi ripieni di carne, dalla forma caratteristica, da tortello 'gnocco di carne';

Odmiana wyrazu: nieodmienna część mowy

Declinazione: invariabile

Źródło grafiki: Obraz [Ulrike Leone](#) z [Pixabay](#) /CCO [dostęp: 18.02.2022]

MINISTER ZDROWIA OSTRZEGA PRZED kwejk.pl

RISOTTO – włoska potrawa z ryżu z mięsem, jarzynami i przyprawami; wł. jw., od *riso* ‘ryż’ z gr. *órydza* – ‘ryż’;

RISOTTO – piatto di riso italiano con carne, verdure e spezie; dal greco *órydza* – ‘riso’;

Przypadek

Liczba pojedyncza

Liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)

risotto

risotta

Dopełniacz (kogo? czego?)

risotta

risott

Celownik (komu? czemu?)

risottu

risottom

Biernik (kogo? co?)

risotto

risotta

Narzędnik (z kim? z czym?)

risottem

risottami

Miejscownik (o kim? o czym?)

risotcie

risottach

Wołacz (hej!)

risotto

risotta

Ha mangiato il risotto d'autunno in inverno - ha ingannato il destino

Źródło grafiki: <https://kwejk.pl/obrazek/1986388/zjadl-risotto-jesienne-zima.html>

[dostęp: 18.02.2022]

RUKOLA – roślina o wąskich, zielonych liściach, podobna do szczawiu, zaostrażająca smak potraw; wł. *ruc(c)ola*, reg.bot. 'rukiew siewna, rukola';

RUKOLA – una pianta con foglie strette e verdi, simili all'acetosa, che acuiscono il gusto del cibo; proprietario *ruc (c) ola*, reg.bot. 'Cesscione comune, rucola';

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
Mianownik (kto? co?)	rukola	rukole
Dopełniacz (kogo? czego?)	rukoli	rukoli
Celownik (komu? czemu?)	rukoli	rukolom
Biernik (kogo? co?)	rukolę	rukole
Narzędnik (z kim? z czym?)	rukolą	rukolami
Miejscownik (o kim? o czym?)	rukoli	rukolach
Wołacz (hej!)	rukolo	rukole

Tak wyglądają krwinki u człowieka

A tak u Włocha

BLASTY

SALAMI – trwała sucha kielbasa wędzona, z białym nalotem pleśni, wyrabiana pierwotnie we Włoszech (Bologna, Mediolan), później także na Węgrzech i w Czechosłowacji; wł. *salume* (m) l.p. ‘każdy produkt z mięsa wieprzowego’, ‘wędlina’; od *salare* ‘solić; peklować’, z *sale* ‘sól’;

SALAMI – salsiccia dura, secca, affumicata con un rivestimento bianco di muffa, originariamente prodotta in Italia (Bologna, Milano), poi anche in Ungheria e Cecoslovacchia; italiano *salume* (m) l.p. ‘qualsiasi prodotto di maiale’, polacco ‘wędlina’; da *salare* ‘solić; peklować’, da *sale* ‘sól’;

Odmiana wyrazu: nieodmienna część mowy

Declinazione: invariabile

Ecco come appaiono i globuli umani.

E così con in un italiano.

Źródło grafiki: <https://www.blasty.pl/tag/salami> [dostęp: 18.02.2022]

Włoskie słowa w kulturze, sztuce, architekturze...

Parole italiane in cultura, arte, architettura...

Wiesz co to fraszka?

Taki mem, tylko bez obrazka

Sai cos'è una fraszka? Un meme senza immagine

[https://demotywatory.pl/4837002/Wiesz-co-to-fraszka-Taki-mem-tylko-bez-obrazka\[dostęp: 18.02.2022\]](https://demotywatory.pl/4837002/Wiesz-co-to-fraszka-Taki-mem-tylko-bez-obrazka[dostęp: 18.02.2022]).

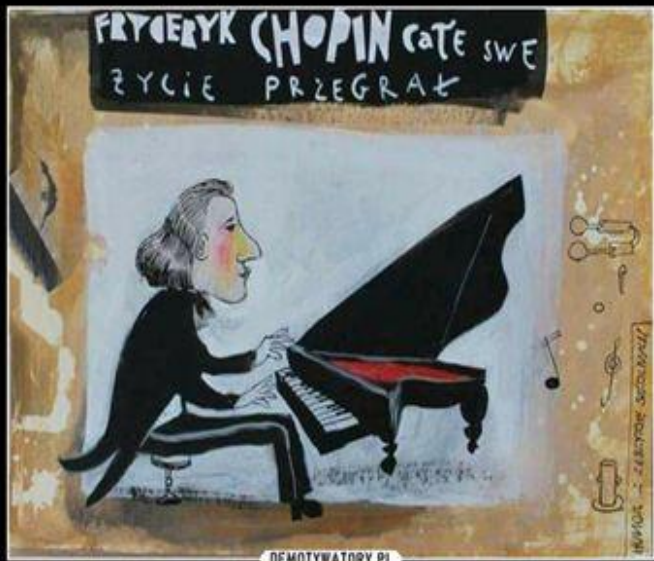
Fraszka – z wł. *franca* 'gałązka; drobiazg, błahostka'; 'krótki, żartobliwy utwór wierszowany, oparty na ciekawym, dowcipnym pomyśle'.

Fraszka [*bagatella, cosa da niente*] – dall'italiano *frasca* 'ramoscello; una sciocchezza'; 'breve poesia umoristica, basata su un'idea interessante e spiritosa'.

Popularnymi w Polsce autorami fraszek byli m.in.

Autori di *fraszki* in Polonia sono stati, tra gli altri:

Jan Kochanowski (1530 –1584), **Julian Tuwim** (1894–1953), **Jan Sztaudynger** (1904– 1970).

Coś w tym jest

Fryderyk Chopin ha perso tutta la sua vita.
In questo c'è qualcosa

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/5051954/Cos-w-tym-jest> [dostęp: 18.02.202]

Polacy używają wielu słów pochodzenia włoskiego, które odnoszą się do muzyki. Część z nich zapożyczono w niezmienniej formie, są to m.in. **aria, maestro, opera, allegro pianista**, niektóre różnią się od włoskiego pierwowzoru: po polsku: **fortepian**, po włosku: pianoforte.

I polacchi usano molte parole di origine italiana che si riferiscono alla musica. Alcune di loro sono state prese in prestito in forma invariabile, vale a dire **aria, maestro, opera, allegro pianista**, alcuni differiscono dal prototipo italiano: in polacco: **fortepian**, in italiano: pianoforte.

Wybitnym polskim kompozytorem i pianistą był **Fryderyk Chopin** (1810–1849), nazywany „poetą fortepianu”. Poeta Cyprian Norwid napisał o nim: „Rodem Warszawianin, sercem Polak, a talentem świata obywatel”.

Un eccezionale compositore e pianista polacco fu Fryderyk Chopin (1810-1849), noto come il "poeta del pianoforte". Il poeta Cyprian Norwid scrisse di lui: "Sono originario di Varsavia, con il cuore sono un polacco e con il talento un cittadino del mondo".

Jedną pierwszych pianistek w XIX-wiecznej Europie i w historii muzyki była **Maria Szymanowska** (1789–1831).

Una delle prime pianiste nell'Europa del XIX secolo e nella storia della musica fu Maria Szymanowska (1789–1831).

Inni wielcy polscy kompozytorzy to m.in.:
Tra gli altri grandi compositori polacchi ricordiamo:

Michał Kleofas Ogiński (1765-1833), **Stanisław Moniuszko** (1819-1872), **Ignacy Jan Paderewski** (1860–1941), **Karol Szymanowski** (1882–1937), **Wojciech Kilar** (1932–2013), **Krzysztof Penderecki** (1933 – 2020).

akwarela

krok po kroku

www.demotywatory.pl

Acquerello
passo dopo passo

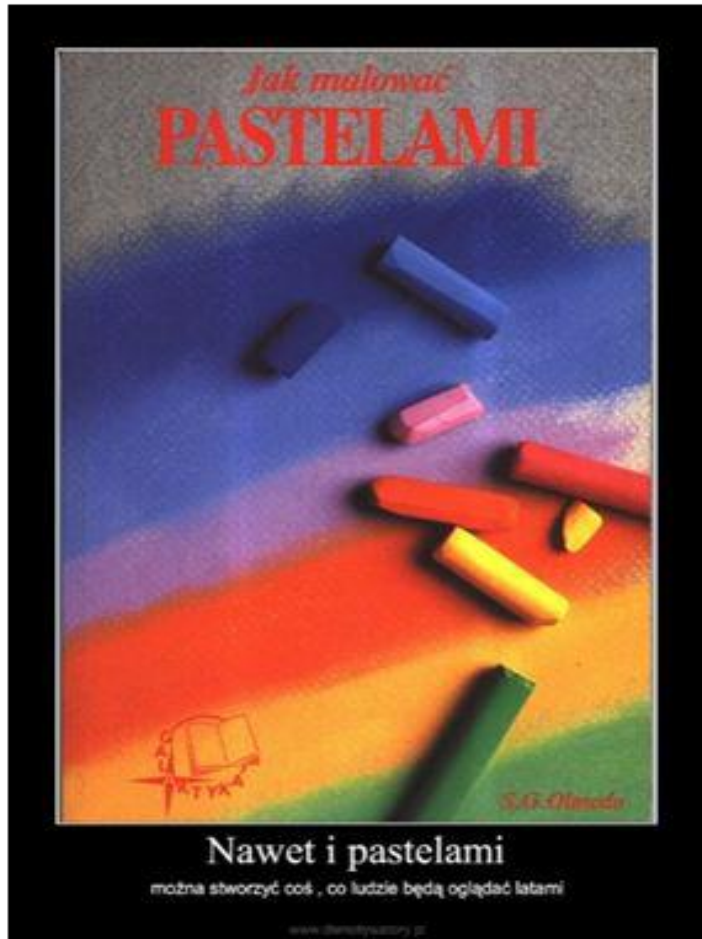
Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4072281> [dostęp: 18.02.2022].

Akwarela to 'technika malowania farbami na bazie wody'. Najbardziej znany polski malarz akwarelista to **Julian Fałat** (1853–1929), autor m.in. Takich obrazów jak: *Widok Krakowa* (1898), *Świtez* (1888).

L'acquerello è "una tecnica di pittura con colori a base d'acqua". Il più famoso acquerellista polacco è Julian Fałat (1853–1929), autore di dipinti come: *Veduta di Cracovia* (1898), *Świtez* (1888).

Najbardziej znani polscy malarze to m.in. **Jan Matejko** (1838–1893) – autor obrazów o tematyce historycznej; **Jacek Malczewski** (1854–1929) – malarz symbolista; **Artur Grottger** (1837 – 1867) – autor obrazów o tematyce historycznej, **Juliusz Kossak** (1824 –1899) – malarz akwarelista, którego ulubionym tematem były sceny batalistyczne i konie; **Henryk Siemiradzki** (1843 – 1902) – malarz mieszkający przez wiele lat we Włoszech; **Józef Chełmoński** (1850 – 1914) – znakomity pejzażysta; **Teodor Axentowicz** (1859 – 1938) – wybitny twórca portretów; **Leon Wyczółkowski** (1852 – 1936) – wszechstronny malarz, rysownik i grafik; **Władysław Podkowiński** (1866-1895) – malarz symbolista, prekursor impresjonizmu w polskim malarstwie.

I pittori polacchi più famosi sono **Jan Matejko** (1838–1893) - autore di dipinti storici; **Jacek Malczewski** (1854–1929) - pittore simbolista; **Artur Grottger** (1837 - 1867) - autore di dipinti storici, **Juliusz Kossak** (1824–1899) - acquerellista il cui soggetto preferito erano scene di battaglia e cavalli; **Henryk Siemiradzki** (1843 - 1902) - pittore che visse per molti anni in Italia; **Józef Chełmoński** (1850 - 1914) - un eccellente paesaggista; **Teodor Axentowicz** (1859 - 1938) - un eccezionale artista di ritratti; **Leon Wyczółkowski** (1852 - 1936) - pittore, disegnatore e grafico versatile; **Władysław Podkowiński** (1866-1895) - pittore simbolista, precursore dell'impressionismo nella pittura polacca

PASTEL – z wł. *pastello* ‘miękką kredką, technika malarska dająca łagodną kreskę’; farba artystyczna w postaci miękkiej kredki, za pomocą której można otrzymać rysunek bez wyraźnych konturów’;

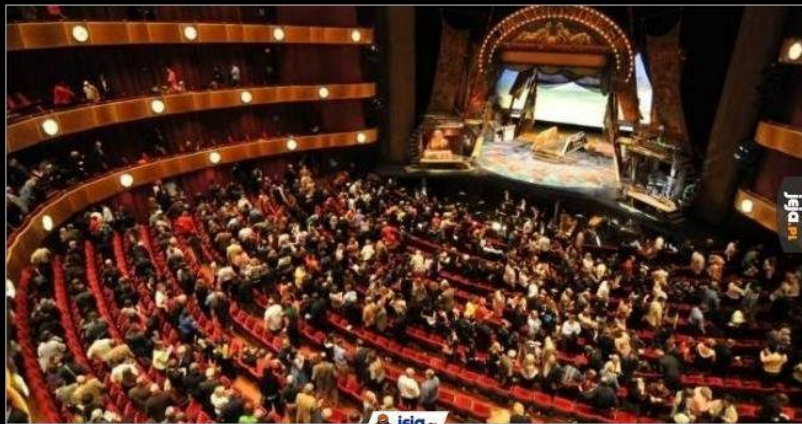
PASTEL – - in italiano, *pastello*. ‘Pastello morbido, tecnica pittorica che traccia una linea delicata’; pittura artistica a forma di pastello con cui puoi ottenere un disegno senza contorni netti’.

Liczba pojedyncza Liczba mnoga

Mianownik (kto? co?):	pastel	pastele
Dopełniacz (kogo? czego?):	pastel	pasteli/pastelów
Celownik (komu? czemu?):	pastelowi	pastelom
Biernik (kogo? co?):	pastel	pastele
Narzędnik (z kim? z czym?):	pastelem	pastelami
Miejscownik (o kim? o czym?):	pastelu	pastelach
Wołacz (hej!):	pastelu	pastele

Anche con i colori pastello si può creare qualcosa che si guarderà per anni.

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/1526229/Nawet-i-pastelami> [Dostęp: 18.02.2022]

Opera to takie miejsce

w którym ktoś dźgnięty sztyletem zaczyna śpiewać, zamiast umrzeć.

Un teatro dell'opera è un luogo in cui
qualcuno che è stato pugnalato inizia a cantare invece di morire.

Źródło grafiki: <https://memy.jeja.pl/243794,opera-to-takie-miejsce.html> [dostęp: 18.02.2022]

OPERA – z wł. *opera* – ‘praca, czynność, dzieło’,
w j. polskim ‘opera jako budynek lub utwór muzyczny’.

OPERA – in italiano, *opera* - 'lavoro, attività', in polacco 'opera come edificio o brano musicale’.

	liczba pojedyncza	liczba mnoga
Mianownik (kto? co?)	opera	opery
Dopełniacz (kogo? czego?)	opery	oper
Celownik (komu? czemu?)	operze	operom
Biernik (kogo? co?)	operę	opery
Narzędnik (z kim? z czym?)	operą	operami
Miejscownik (o kim? o czym?)	operze	operach
Wołacz (hej!)	opero	opery

AKOMPANIAMENT – z wł. *accompagnamento*, od *accompagnare* z łac. śred. *companiono* ‘towarzyszyć’ – ‘towarzyszenie na instrumencie soliście lub zespołowi’;

AKOMPANIAMENT – in italiano *accompagnamento*, da *accompagnare*, mediolatio *companiono* ‘accompagnare’ – *Accompagnare un solista o un gruppo musicale con uno strumento*’.

	liczba pojedyncza	liczba mnoga
Mianownik (kto? co?)	akompaniament	akompaniamenty
Dopełniacz (kogo? czego?)	akompaniamentu	akompaniamentów
Celownik (komu? czemu?)	akompaniamentowi	akompaniamentom
Biernik (kogo? co?)	akompaniament	akompaniamenty
Narzędnik (z kim? z czym?)	akompaniamentem	akompaniamentami
Miejscownik (o kim? o czym?)	akompaniamentcie	akompaniamentach
Wołacz (hej!)	akompaniamentcie	akompaniamenty

Accompagnamento al discorso
del Presidente del Consiglio

<https://demotywatory.pl/4989492/Akompaniament-pod-wypowiedz-premiera> [dostęp: 18.02.2022]

Maestro a casa

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4402515/Maestro-w-domu>

[Dostęp: 18.02.2022]

MAESTRO – przest. 'mistrz'; tytuł dawany wybitnym muzykom (wirtuozom, dyrygentom, nauczycielom), zwłaszcza włoskim; wł. *maestria* 'maestria, biegłość' od maestro 'mistrz; nauczyciel; majster' z łac. *magister*

MAESTRO – in polacco mistrz 'maestro'; un titolo dato ai musicisti di spicco (virtuosi, direttori d'orchestra, insegnanti), soprattutto italiani; in italiano *maestria* 'competenza' da maestro 'insegnante; caposquadra' dal latino *magister*.

liczba pojedyncza liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)	maestro	maestrowie / maestra
Dopełniacz (kogo? czego?)	maestra	maestrów
Celownik (komu? czemu?)	maestrowi	maestrom
Biernik (kogo? co?):	maestra	maestrów
Narzędnik (z kim? z czym?)	maestrem	maestrami
Miejscownik (o kim? o czym?)	maestrze	maestrach
Wołacz (hej!):	maestro	maestrowie / maestra

Jesteś w Pałacu Kultury i Nauki

Ale kiedy kichniesz, to nikt Ci nie odpowie "na zdrowie!"

www.demotywatory.pl

Siete nel Palazzo della Cultura e della Scienza,
ma quando starnutite nessuno vi risponde "salute".

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/98686> 8/Jestes-w-Palacu-Kultury-i-Nauki [dostęp: 22.02.2022]

Pałac – to ‘okazała siedziba władcy lub możnego pana’.

Pałac – [palazzo] è 'la magnifica sede di un sovrano o di un potente signore'.

Pałac Kultury i Nauki to zabytek, który znajduje się w Warszawie, przy placu Defilad 1. To jeden z najwyższych budynków w Polsce. Wieżowiec został zbudowany w latach 1952–1955, autorem projektu był rosyjski architekt Lew Rudniew. Turyści mogą obejrzeć panoramę miasta z tarasu widokowego na 30. piętrze budynku.

Il **Palazzo della Cultura e della Scienza** è un monumento situato a Varsavia, in Plac Defilad 1. È uno degli edifici più alti della Polonia. Il grattacielo fu costruito negli anni 1952-1955, l'autore del progetto fu l'architetto russo Lev Rudnev. I turisti possono ammirare il panorama della città dalla piattaforma di osservazione al 30° piano dell'edificio.

Jednym z najbardziej znanych pałaców w stolicy jest **Pałac Łazienkowski** (inaczej: **Pałac na Wodzie**, **Pałac na Wyspie**) – rozbudowany w stylu klasycystycznym przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego (w latach 1788–1793). Pałac znajduje się na wyspie otoczonej stawem. Autorem projektu rozbudowy był m.in. włoski architekt Domenico Merlini. Nadwornym malarzem króla Stanisława Poniatowskiego był Marcello Bacciarelli.

Uno dei palazzi più famosi della capitale è il **Pałac Łazienkowski** (palazzo Łazienki) (altrimenti: palazzo sull'acqua, palazzo sull'isola) - ampliato in stile neoclassicista dal re Stanisław August Poniatowski (nel 1788–1793). Il palazzo è situato su un'isola circondata da uno stagno. L'autore del progetto di ampliamento è stato l'architetto italiano Domenico Merlini. Marcello Bacciarelli fu il pittore di corte del re Stanisław Poniatowski.

CENTRO COMMERCIALE - CHIUSO

'Andiamo a fare un giro alla stazione di servizio'.

Źródło grafiki: <https://pl.pinterest.com/pin/801007483707372672/> [dostęp: 18.02.2022]

GALERIA – z wł. *galleria* 'instytucja zajmująca się udostępnianiem publiczności dzieł sztuki';
'budynek, w którym mieści się galeria sztuki';
'duża hala mieszcząca wiele sklepów';

GALERIA – dall'italiano *galleria*, "un'istituzione che si occupa di mettere a disposizione del pubblico le opere d'arte"; 'edificio dove si trova la pinacoteca'; 'Grande sala con molti negozi';

liczba pojedyncza

liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)	galeria	galerie
Dopełniacz (kogo? czego?)	galerii	galerii
Celownik (komu? czemu?)	galerii	galeriom
Biernik (kogo? co?)	galerię	galerie
Narzędnik (z kim? z czym?)	galerią	galeriami
Miejscownik (o kim? o czym?)	galerii	galeriach
Wołacz (hej!)	galerio	galerie

... w motoryzacji, sporcie...

... nell'automobilismo, nello sport ...

DEMOTYWATORY.PL

Polak

To taki MacGyver wśród narodów

Un Polo è come MacGyver tra le nazioni

Źródło grafiki: _

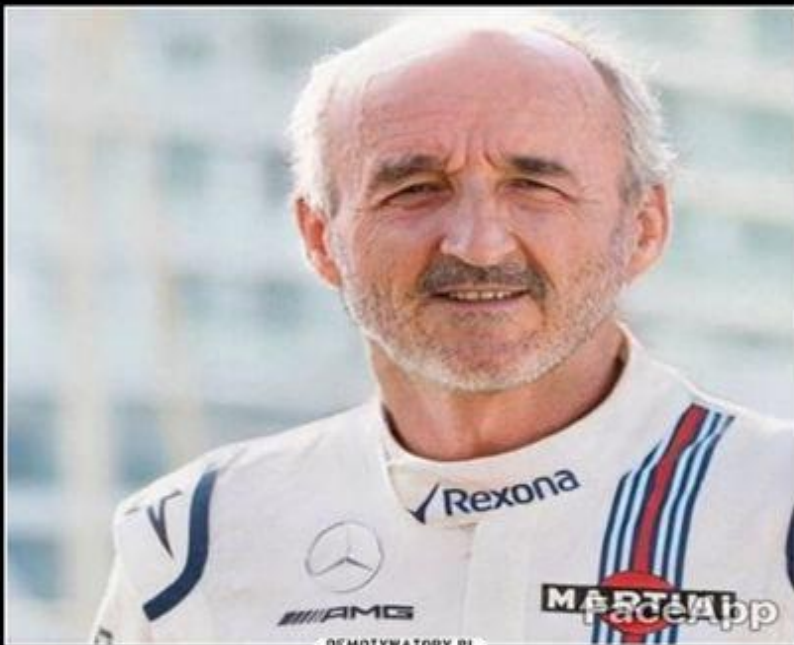
<https://buzz.gazeta.pl/buzz/7,156947,13015077,demot-dnia-potrzeba-matka-wynalazku.html> [dostęp: 18.02.2022]

Przez wiele lat popularnym samochodem w Polsce był Polski Fiat. W Polsce samochody te były produkowane na licencji włoskiego przedsiębiorstwa Fiat z siedzibą w Turynie.

Per molti anni, la Fiat polacca è stata un'auto popolare in Polonia. In Polonia, queste vetture sono state prodotte su licenza della società italiana Fiat con sede a Torino.

Fiat – to nazwa (akronim) utworzona od Fabbrica Italiana Automobili Torino (F.I.A.T.).

Fiat - è l'acronimo di Fabbrica Italiana Automobili Torino (F.I.A.T.).

**Robert Kubica w oczekiwaniu
na dobry bolid**

Robert Kubica in attesa di una buona macchina da corsa

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4937857/Robert-Kubica-w-oczekiwaniu-na-dobry-bolid>

[18.02.2022].

BOLID - samochód wyścigowy biorący udział w rozgrywkach Formuły 1.

BOLID - auto da corsa in primo piano nella competizione di Formula 1.

Jednym z najbardziej znanych polskich kierowców wyścigowych i rajdowych jest **Robert Kubica**, pierwszy i do tej pory jedyny Polak startujących w wyścigach Formuły 1.

Uno dei più famosi piloti polacchi di corse e rally è Robert Kubica, il primo e finora l'unico polacco a gareggiare in gare di Formula 1.

Życie jest jak salto

Najpierw wzbiję w górę, potem wszystko wywraca się do góry nogami i w końcu
jakoś stajesz na nogi

www.immagineonline.it/

La vita è come una capriola: prima ti alzi su, poi tutto si capovolge
e infine in qualche modo ti alzi in piedi

SALTO – wł. *salto* 'skok; przejście' 'przewrót w powietrzu, wykonany bez podparcia się rękami w ten sposób, że ruch rozpoczyna się od wybicia się ze stóp';

SALTO – in italiano *salto*, in polacco 'skok; przejście'.

liczba pojedyncza liczba mnoga

Mianownik (kto? co?):	salto	salta
Dopełniacz (kogo? czego?):	salta	salt
Celownik (komu? czemu?):	salto	saltom
Biernik (kogo? co?):	salto	salta
Narzędnik (z kim? z czym?):	saltem	saltami
Miejscownik (o kim? o czym?):	salcie	saltach
Wołacz (hej!):	salto	salta

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2244706/Zycie-jest-jak-salto>

[Dostęp: 18.02.2022]

TRAMPOLINA – wł. *trampolino*

1. **‘przrząd gimnastyczny, który składa się z dużej metalowej ramy i rozpiętej na niej sprężystej siatki, służący do wykonywania ewolucji akrobatycznych w powietrzu’;**

"dispositivo ginnico, costituito da una grande struttura metallica e su di essa tesa una rete elastica, utilizzato per eseguire acrobazie aeree in aria";

2. **‘elastyczna deska umieszczona nad powierzchnią wody, umożliwiającą zawodnikowi wysokie wybiecie przy skokach do wody’**

"una tavola flessibile posta sopra la superficie dell'acqua, che consente al concorrente di saltare in alto quando salta in acqua";

liczba pojedyncza liczba mnoga

Mianownik (kto? co?):	trampolina	trampoliny
Dopełniacz (kogo? czego?):	trampoliny	trampolin
Celownik (komu? czemu?):	trampolinie	trampolinom
Biernik (kogo? co?):	trampolinę	trampoliny
Narzędnik (z kim? z czym?):	trampoliną	trampolinami
Miejscownik (o kim? o czym?):	trampolinie	trampolinach
Wołacz (hej!):	trampolino	trampoliny

DEMOTYWATORY.PL

Trampolina

Życie jest jak trampolina. Więcej razy jesteś w dole niż w górze

Trampolino. La vita è come un trampolino di lancio.
Sei più volte giù di quanto sei su.

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/3834609> [Dostęp: 18.02.2022].

FEBRA – z łac. *febris* 'gorączka'

1. 'gorączka, której towarzyszą dreszcze'

'febbre accompagnata da brividi'

2. przest. ant. 'malaria'

3. pot. 'opryszczka – objaw'; *żółta febra* med. 'ostra choroba zakaźna występująca w krajach tropikalnych, przenoszona przez komary, objawiająca się m.in. wysoką gorączką i współwystępowaniem żółtaczki'

colloquiale, 'opryszczka – objaw'; *febbre gialla* med. 'una malattia infettiva acuta che si verifica nei paesi tropicali, trasmessa dalle zanzare, cioè febbre alta e coesistenza di ittero'

liczba pojedyncza liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)	febra	febry
Dopełniacz (kogo? czego?)	febry	febr
Celownik (komu? czemu?)	febrze	febrom
Biernik (kogo? co?)	febrę	febry
Narzędnik (z kim? z czym?)	febrą	febrami
Miejsownik (o kim? o czym?)	febrze	febrach
Wołacz (hej!)	febro	febry

KWARANTANNA – dall'italiano *quarantena*

1. 'przymusowe, okresowe odosobnienie ludzi, zwierząt, towarów itp. przybyłych lub przywiezionych z miejsc dotkniętych jakąś epidemią';

"isolamento forzato e periodico di persone, animali, merci, ecc., che provenivano o venivano portati da luoghi colpiti da qualche epidemia"

2. 'budynek przeznaczony do takiego odosobnienia'

'un edificio destinato a tale ritiro';

Kwarantanna, dzień
pierwszy vs. 14-sty

Quarantena, il primo vs 14esimo giorno

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4985475>

[Dostęp: 18.02.2022]

liczba pojedyncza liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)	kwarantanna	kwarantanny
Dopełniacz (kogo? czego?)	kwarantanny	kwarantann
Celownik (komu? czemu?)	kwarantannie	kwarantannom
Biernik (kogo? co?)	kwarantannę	kwarantanny
Narzędnik (z kim? z czym?)	kwarantanną	kwarantannami
Miejscownik (o kim? o czym?)	kwarantannie	kwarantannach
Wołacz (hej!)	kwarantanno	kwarantanny

Narodowy Lazaret pilnie kupi
10 mln jabłek

Jabłko z wieczora i nie ma doktora

Il lazaretto nazionale acquisterà urgentemente 10 milioni di mele. Una mela al giorno toglie il dottore di turno

Źródło grafiki:

<https://demotywatory.pl/5029344/Narodowy-Lazaret-pilnie-kupi-10mln-jablek-jablko-z-wieczora-i>

[Dostęp: 18.02.2022]

LAZARET – z wł. *lazzaretto*

1. **‘szpital wojskowy, zwłaszcza urządzony doraźnie w warunkach polowych’;**
'un ospedale militare, specie quello predisposto ad hoc sul campo'
2. **‘szpital dla zakaźnie chorych, zwłaszcza dla trędowatych’**
'ospedale per malattie infettive, specialmente per lebbrosi';

liczba pojedyncza liczba mnoga

Mianownik (kto? co?)	lazaret	lazarety
Dopełniacz (kogo? czego?)	lazaretu	lazaretów
Celownik (komu? czemu?)	lazaretowi	lazaretom
Biernik (kogo? co?)	lazaret	lazarety
Narzędnik (z kim? z czym?)	lazaretem	lazaretami
Miejscownik (o kim? o czym?)	lazarecie	lazaretach
Wołacz (hej!)	lazarecie	lazarety

Banca. Ecco come mi sento quando entro dentro
Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/3886769> [Dostęp: 18.02.2022]

BANK - 1.a 'instytucja, w której ludzie mogą trzymać, oszczędzać lub pożyczać pieniądze', 1.b 'budynek, w którym mieści się bank – instytucja'

1.a 'un istituto dove le persone possono depositare, risparmiare o prendere in prestito denaro', 1.b 'l'edificio in cui ha sede la banca - istituto';

2. 'zbiór uporządkowanych według ustalonych kryteriów informacji';

'un insieme di informazioni ordinate secondo criteri stabiliti';

3.'miejsce, w którym przechowywane są komórki, tkanki i narządy wykorzystywane w celach medycznych lub badawczych';

"luogo di conservazione di cellule, tessuti e organi utilizzati a fini medici o di ricerca".

Włoski wyraz *banca* pierwotnie oznacza 'ławkę'; znaczenie 'bank' pojawiło się wtórnie w nawiązaniu do zwyczaju wymieniania pieniędzy na ławkach, które służyły za kontuary.

La parola italiana banca significa originariamente 'panca'; il significato di 'banca' appariva secondariamente in riferimento all'usanza di cambiare denaro sui banchi che fungevano da sportelli;

BANKIER – ‘osoba, która jest właścicielem banku lub nim zarządza’

‘soggetto che possiede o gestisce una banca’;

liczba pojedyncza **liczba mnoga**

Mianownik (kto? co?)	bankier	bankierzy/bankieri
Dopełniacz (kogo? czego?)	bankiera	bankierów
Celownik (komu? czemu?)	bankierowi	bankierom
Biernik (kogo? co?)	bankiera	bankierów
Narzędnik (z kim? z czym?)	bankierem	bankierami
Miejscownik (o kim? o czym?)	bankierze	bankierach
Wołacz (hej!)	bankierze	bankierzy/bankieri

Bankier

"Ktoś, kto pożycz ci parasol, kiedy świeci słońce, ale chce go z powrotem, gdy zaczyna padać" - Mark Twain

[www.demotywatory.pl](https://m.demotywatory.pl)

Banchiere "Qualcuno che ti presta un ombrello quando splende il sole, ma lo rivuole indietro quando inizia a piovere" Mark Twain

Źródło grafiki: <https://m.demotywatory.pl/1498327> [Dostęp: 18.02.2022]

Różnica między netto a brutto

netto dostajesz wypłatę, w brutto ją wydajesz

www.demotywatory.pl

BRUTTO – wł. 'brzydki, brudny';
'przed uwzględnieniem potrąceń, np. podatków lub kosztów produkcji'

`brutto, sporco`;

'prima di prendere in considerazione eventuali detrazioni, come tasse o costi di produzione';

Odmiana wyrazu: nieodmienna część mowy

Declinazione: parola invariabile

Differenza tra netto e lordo: il netto viene pagato, il lordo viene speso

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2388898/Roznica-miedzy-netto-a-brutto> [Dostęp: 18.02.2022]

Polska waluta

tylko tutaj złoty jest srebrny.

www.demotywatory.pl

Valuta polacca: solo qui lo zloty è d'argento

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/2540109/Polska-waluta> [Dostęp: 18.02.2022]

WALUTA – wł. *valuta* 'wartość, cena; moneta, pieniądze papierowe; suma'; 'jednostka pieniężna ustanowiona w danym kraju jako miernik wartości dóbr i usług'

italiano *valuta* 'valore, prezzo; moneta, carta moneta; somma';
"Un'unità di denaro stabilita in un determinato paese come misura del valore di beni e servizi".

liczba pojedyncza **liczba mnoga**

Mianownik (kto? co?)	waluta	waluty
Dopełniacz (kogo? czego?)	waluty	walut
Celownik (komu? czemu?)	walucie	walutom
Biernik (kogo? co?)	walutę	waluty
Narzędnik (z kim? z czym?)	walutą	walutami
Miejscownik (o kim? o czym?)	walucie	walutach
Wołacz (hej!)	waluto	waluty

AUTOSTRADA – pochodzi od wł. *strada* ‘droga, ulica’, z łac. *strata* r.ż. od *stratus*, łac. *stratum* ‘posłanie; łoże’ z r.n. od *stratus* – participium perfecti od *sternere* ‘rozpościerać’

AUTOSTRADA – deriva dall'italiano 'strada', dal latino *strata* s.f. da *stratus*, latino *stratum* ‘coperto; letto’ - *participium perfecti* da *sternere*.

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
mianownik (kto? co?)	autostrada	autostrady
dopełniacz (kogo? czego?)	autostrady	autostrad
celownik (komu? czemu?)	autostradzie	autostradom
biernik (kogo? co?)	autostradę	autostrady
narzędnik (z kim? z czym?)	autostradą	autostradami
miejsownik (o kim? o czym?)	autostradzie	autostradach
wołacz (hej!)	autostrado	autostrady

Autostrada polacca: dove la striscia di verde è più larga della strada
Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/1984672/Polska-autostrada> [dostęp:
17.02.2022]

Uwaga - “fałszywi” przyjaciele!

Attenzione: i "falsi" amici

Przyjrzyj się dialogom. Dlaczego trzeba uważać na te słowa?

Dai un'occhiata ai dialoghi. Perché è necessario stare attenti con queste parole?

Credo... che sia una
bella cosa.

...ładna koza???

...bella capra???

Pamiętaj, że chętnie zjemy
śniadanie.

Ricorda, siamo felici di fare
colazione.

Jaka piękna panna młoda!

Ma che bella sposa!

Hmmm...

...panna?

- Mizeria

- Co było na obiad?

- Oj...

Cosa c'era per cena?

Oh....

„Fałszywi przyjaciele” to takie słowa w języku polskim, które brzmią podobnie do włoskich, ale mają inne znaczenie

"Falsi amici" sono parole in polacco che suonano simili in italiano, ma hanno un significato diverso.

PO WŁOSKU

PO POLSKU

colazione	–	kolacja ‘posiłek spożywany wieczorem’
cosa	–	koza ‘zwierzę’
sera	–	ser ‘wyrób otrzymywany z mleka’
rana	–	rana ‘skaleczenie’
scarpa	–	skarpa ‘stroma ściana urwiska’
buona	–	błona (termin biologiczny)
lato	–	pora roku między wiosną a jesienią
forse	–	forsa (potocznie) pieniądze
miseria	–	sałatka z surowych ogórków ze śmietaną; zły stan czegoś
droga	–	szlak komunikacyjny, trasa

Fałszywi przyjaciele

Falsi amici

koza

Niby zwykłe zwierze , a i tak chcesz je zobaczyć z bliska

www.demotywatory.pl

po włosku:

COSA – wł. ‘rzecz’,

po polsku:

pol. **koza** ‘nieduże zwierzę domowe mające krótką sierść, nogi zakończone kopytami, brodę i wygięte do tyłu rogi; wydające odgłos zwany meczeniem, hodowane dla mleka’

KOZA [capra] 'Un piccolo animale domestico dal pelo corto, le gambe terminanti con zoccoli, la barba e le corna ricurve all'indietro; allevato per il latte '.

Koza: come fosse un animale normale, ma vuoi comunque vederlo da vicino

Źródło grafiki: [https://demotywatory.pl/2033720/koza\[dostęp: 18.02.2022\]](https://demotywatory.pl/2033720/koza[dostęp: 18.02.2022])

Polski budżet jak szwajcarski ser

z samych dziur, z samych zer...

Il budget polacco è come il formaggio svizzero: di soli buchi e di soli zeri ...

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4027386> [Dostęp: 18.02.2022]

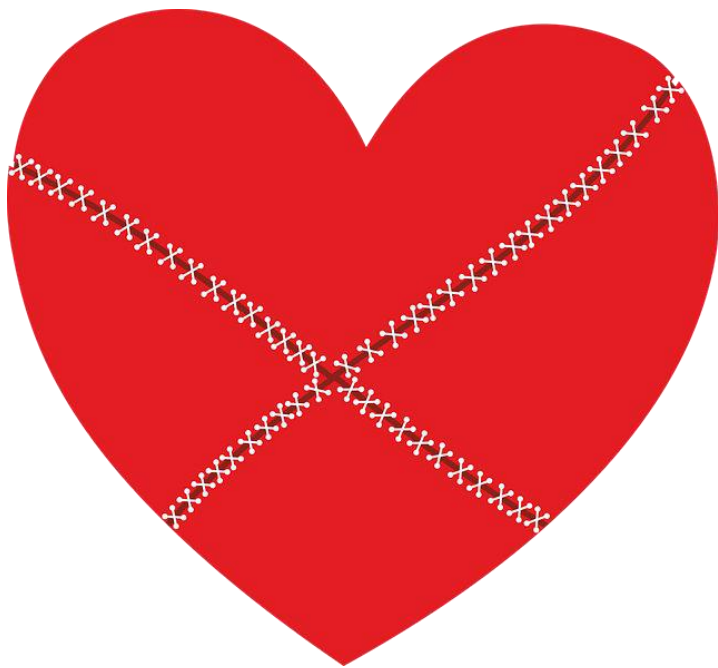
po włosku:

SERA – wł. 'wieczór',

po polsku:

pol. **sera** pochodzi od *ser-* *nie ma sera* (dopełniacz lp.) 'produkt spożywczy w postaci gęstej masy, otrzymywany z mleka krów, kóz lub owiec przez wydzielenie z niego białka i tłuszczu'

SERA deriva da *ser* [formaggio], genitivo singolare – *sera*: 'un prodotto alimentare in forma di una massa densa, ottenuto da latte di vacca, capra o pecora separando da esso proteine e grasso';

po włosku:
RANA – wł. ‘żaba’,

po polsku:

pol. *rana* ‘miejscowe uszkodzenie ciała; skaleczenie’
in italiano ‘ferita’;

**Gdy masz 27 lat i jesteś
niezameężna...**

**Jak
wyglądasz:**

z nami nie zaśniesz

**Jak widzą
Cię rodzice:**

Kawusia.pl

po włosku:

PANNA – wł. ‘śmietana’,

po polsku:

pol. *panna* ‘kobieta, która nie miała jeszcze męża’

pol. *panna* [signorina] ‘giovane donna non ancora maritata’;

Quando hai 27 anni e non sei sposato... - Come sei / Come ti vedono i tuoi genitori...

Źródło grafiki: <https://memy.pl/tag/panna> [dostęp: 18.02.2022]

**Mama uczy swoją pociechę pokonywania
małej skarpy**

Tak też można

po włosku:

SCARPA – wł. ‘but’,

po polsku:

pol. *skarpa* `spadzista płaszczyzna terenu; ściana nasypu`

skarpa [scarpata] 'piano in pendenza; muro di contenimento di terrapieno'

La mamma insegna al suo piccolo come superare un piccolo pendio. Puoi farlo anche tu

Źródło grafiki:

<https://demotywatory.pl/5048804/Mama-uczy-swoja-pocieche-pokonywania-malej-skarpy>

[dostęp: 18.02.2022]

Lato

i zaczyna się moda na męskie podkolanówki

www.demotywatory.pl

Lato [estate] - e inizia la moda per le calze da uomo

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/3211969/Lato> [dostęp: 18.02.2022].

po włosku:

LATO – wł. ‘strona’,

po polsku:

pol. *lato* ‘najcieplejsza, często upalna pora roku, okres kwitnienia większości kwiatów, czas zbioru zbóż, według kalendarza na półkuli północnej czas między 21 czerwca a 23 września’

lato [estate] ‘la stagione più calda, il periodo di fioritura della maggior parte dei fiori, il momento della raccolta dei cereali, secondo il calendario nell'emisfero settentrionale, il periodo compreso tra il 21 giugno e il 23 settembre’;

DEMOTYWATORY.PL

Kara

Kiedys to nie byl szlaban na komputer

Punizione: una volta non c'era la barriera del computer

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/3800746/Kara> [dostęp: 18.02.2022]

po włosku:

CARA – wł. ‘droga, zarówno jako cena jak i bliska osoba’,
femminile di ‘caro, sia come prezzo che come persona vicina’.

po polsku:

pol. *kara* ‘niekomfortowa sytuacja (niewygoda, cierpienie fizyczne lub psychiczne, dolegliwość), którą ktoś musi znosić za to, że zrobił coś złego’

kara [pena, castigo] ‘una situazione di disagio (disagio, sofferenza fisica o mentale, un disturbo) che qualcuno deve sopportare per aver fatto qualcosa di sbagliato’

Jak już nie macie co robić z forsa
to pożyczcie stowę, brakuje mi do PS3...

www.demotywatory.pl

Se non sapete cos'altro fare con la grana
Prestatemi cento zloty, mi manca per la PlayStation3 ...

po włosku:

FORSE – wł. ‘może’,

po polsku:

pol. **forsa** z jęz. potocznego ‘moneta lub banknot’
in lingua colloquiale ‘moneta o banconota’;

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/1379007/Jak-juz-nie-macie-co-robic-z-forsa>
[dostęp: 18.02.2022]

Tzatziki

Mizeria

Mizeria - Tzatziki dla biedaka

Mizeria - Tzatziki per i poveri

WIĘCEJ NA DEMOTYWATORY.PL

po włosku:

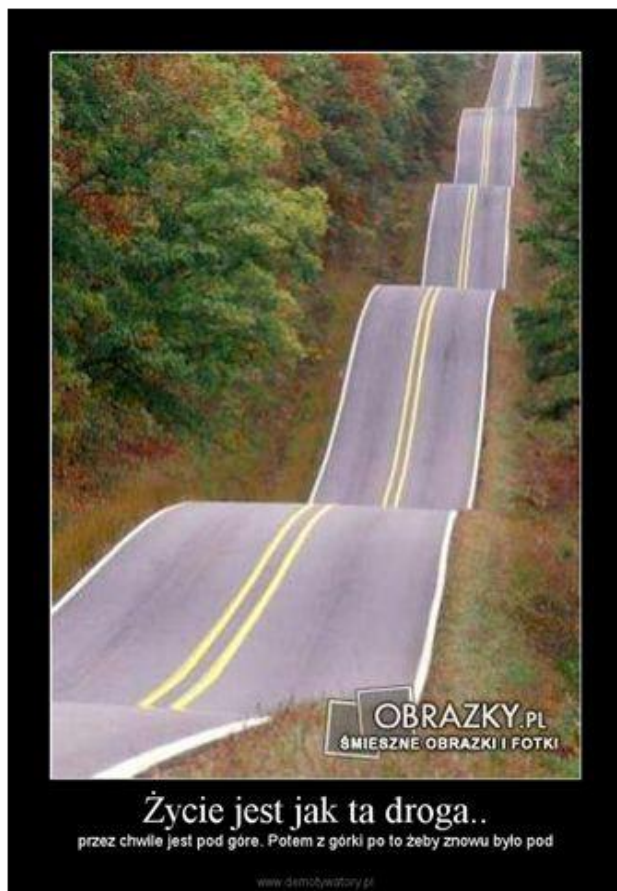
MISERIA – wł. ‘bieda’,

po polsku:

pol. **mizeria** ‘sałatka przygotowana z surowych ogórków krojonych w plastry, siekanych lub tartych z dodatkiem śmietany i przypraw’

pol. **mizeria** ‘insalata preparata con cetrioli crud affettati, tritati o grattugiati con aggiunta di panna e spezie’;

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/4804134/Mizeria-Tzatziki-dla-biedaka> [dostęp: 18.02.2022]

po włosku:

DROGA – wł. 'narkotyki',

po polsku:

pol. **droga** – 'wytyczony pas terenu służący do ruchu pojazdów; trasa'

pol. **droga** – 'strada, percorso, via'

La vita è come questa strada... è in salita per un momento,
poi in discesa per essere di nuovo in salita

Źródło grafiki: <https://demotywatory.pl/1716395/Zycie-jest-jak-ta-droga>
[dostęp: 18.02.2022]

Literatura:

Letteratura:

Anna Szemberska, *Wybrane nowe italianizmy we współczesnej polszczyźnie*, „Kwartalnik Językoznawczy” 2011/3 (7), s. 46-64.

***Wielki słownik języka polskiego* [online] link: <https://wsjp.pl/> [dostęp: 18.02.2022]**

Opracowania własne

Studi propri

Dziękujemy za uwagę😊
Grazie tante!